

Yevmiye 13143

2015-09-15 18:27:45 +0300

10 Temmuz 2015 Cuma

Gladwell'in kitabını dinlemeye devam. Meşruiyet (legitimacy) hakkına konuşuyor bir yerde. Bir polis müdürünün suç oranını azalması için nasıl genel olarak toplumun *suçlu yetiştiren* ailelerine hindiydi, Noel hediyesiydi, sair hediyelerdi verdiğinde, nesillerce kanunun hep *öte tarafında* bulunmuş ailelerin, kanuniyet, meşruiyet oyununa dahil edilmesinin onları suçtan uzaklaştırdığını anlatıyor. Adalet duygusunun, yani bir insanın daima kaybeden tarafta değil, bazı zamanlar kazanan tarafta olmasının *oyunun* devamı için gerektiğinden.

Bunun iki vechesi var. Gladwell tek bir yüzüne bakıyor ama yardımın zayıflık olarak, rüşvet olarak görüldüğü zamanlar da var. Bunun güçten feragat etmeden, otoriteyi sarsmadan insanlara kaybedecek şeyler vermek yoluyla olması gerekiyor. İnsanlara kaybetmekten korkacakları bir takım güzellikler sunarsanız onlar da *meşruiyet* oyununun kendileri lehine olduğuna ikna olursa, evet, faydalı, ancak bu avantajların *kaybedilebilir* olması gerek, *her şart altında hak* değil.

Küstürmekle şımartmak arasında bir yerde bulunmak lazım.

Adalet duygusuyla ilgili bizdeki karşılığı Kürt/türk meselesi tabii. Gladwell'in ve bizim elimizdeki zenciler ve *daimi suçlular* başka başka ama ilke aynı. Teorik olarak onlara istediklerini, toplumsal hakları, özgürlükleri vs. verildiğinde, kaybedecekleri bir şeyler sunulduğunda, rahat olduklarında, bağımsızlık isteklerini kaybedecekleri, veya PKK'nın silah bırakacağı düşünülebilir.

Evet.

Hayır.

Şahsen bir noktadan sonraki tavizlerin veya adalet sağlansın diye yapılanların karşı tarafta pek o kadar da adaletkar duygularla değil, haksınaslıkla değil, zayıflık şekilde tercüme edildiğini düşünüyorum.

Kürtler bazı hakları verildiğinde *uluslaşma* fikrinden uzaklaşacak mı?

Nüfus zamanımızda *yumuşak güç* dediklerinin en yumuşağı herhalde. En yoğun olanı bir yandan da. İnsanları *değiştirmek*, onların fikirlerini ve hayatlarını değiştirmek, yeni bir kültür vermek çok maliyetli olduğu için bu yoğunluk. Yeterince nüfus üretebilen bir kültürün ayakta kalması ihtimali, diğer her faktörden daha fazla.

Rahmi Koç gibilerinin bu *yumuşak gücü* neden istemediklerini, neden nüfusun artmasını istemediklerini ve kafalarının neden zenginlikten başka parametre görmediğini anlayabiliyoruz. Ancak Çin diye nüfusundan başka modern bir vasfı olmayan bir kültürün bu derece güç kazanmasını açıklamıyor bu *zenginlik her şeydir* kafası. Nasıl bir kafaysa, nüfusu yeni pazar, yeni ihtiyaçlar, yeni imkanlar olarak değil, *pastadakikaşıkduşmanı* gibi görüyor. Her doğan çocuk yeni bir fırsattır. Evet, bir yandan da yeni sorumluluktur, insanların çoğuna ağır gelen bir sorumluluk. Ancak *nüfus artmasın* kafası, yaşlanan dünyanın müsebbibi ve dünyayı sadece kendi ömrü müddetince düşünen kafadır. Vadesi o kadar.

İnsanlar krallara değil de, kültüre biat ediyor artık? Neden fetihler çağı bitti? Fransız devrimin etkisi mi?

Sebepler herhalde insanların zenginleşmesi. Fransız devrimin fikirlerinden ziyade, insanların artık *kültürü* nazar-ı itibara alacak kadar imkan bulmasında. Önceden bir kralın tebaası olmakla başka birinin tebaası olma arasında insanların hayatı açısından pek fark yoktu. Tarlasında çalışan için ne kadar vergi verdiği ve ne kadar adalet bulabildiği mühimdi. Ancak zenginleşen insan, bunun ötesinde bir değer talep etti. Kralın, yöneticisinin kendisiyle aynı dili konuşması ve kendine benzer bir dünya görüşü. O sebeple Osmanlı'nın miadının zenginleşmesiyle, dünyanın zenginleşmesiyle dolduğunu söyleyebiliriz.

Diyecekler ki, her yer yıkılmadı, İngiliz imparatorluğu daha çok ayakta kaldı. Ama nisbeten buralar da, kaybetti. Zenginleşme, *ulus* fikrinin yayılmasından veya insanların artık böyle düşünmesinden çok daha etkili olmuş olmalı. İnsanlar bir anda Türk, Arap, Sırp olduklarını idrak etmediler. Ancak düzelen durumları, artık bu kendi Türklükleri, Araplıkları veya Kürtlüklerinin hayatlarında önemli hale gelmesine yol açtı.

Havaalanı açtık, yine de bize oy vermediler diyenlere ihbarımdır.